

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА БІЗНЕСУ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять з дисципліни
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

для студентів спеціальності 056 - «Міжнародні економічні відносини» і
071 - «Облік і оподаткування»

Укладач:
асистент кафедри
економіки і підприємництва
Левченко Ярослава Сергіївна

Харків-2017

Тема 1. ТЕОРІЇ ПІДПРИЄМСТВ І ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Ключові терміни. Підприємство, майно підприємства, моделі та теорії підприємств, підприємництво, бізнес, одноосібне володіння, господарське товариство, корпорація, функції підприємницької діяльності, типологія підприємницької діяльності, установчий договір, міжнародна підприємницька діяльність.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.

Питання для закріплення матеріалу

1. Характеристика підприємства (фірми) як первинної ланки виробничої сфери та юридичної особи.
2. Правові основи діяльності підприємств (фірм) за умов ринкової економіки.
3. Охарактеризуйте напрямки діяльності підприємства.
4. Особливості створення та реорганізації підприємства.
5. Дати характеристику моделям підприємства.
6. Назвіть характерні риси підприємницької діяльності.
7. Назвіть функції підприємництва.
8. Назвіть основні ознаки класифікації підприємництва.
9. Охарактеризуйте середовище підприємницької діяльності.
10. В чому полягає сутність відповідальності суб'єктів підприємництва?

Тема 2. ВИДИ ПІДПРИЄМСТВ, ЇХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ

Ключові терміни. Підприємство, індивідуальне підприємство, колективне підприємство, приватне підприємства, спільне підприємство, господарські товариства, акціонерне товариство, асоціація, корпорація, об'єднання підприємств, холдинг, фінансово-промислові групи.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.

Питання для закріплення матеріалу

1. Яким законодавчим актом регулюється господарська діяльність підприємств?
2. За якими ознаками класифікують підприємства?
3. Загальні та формальні ознаки підприємства.
4. Форми власності підприємств в умовах ринкової економіки.
5. Організаційно-правові форми підприємства.
6. Дайте організаційно-економічну характеристику консорціуму і холдингу.
7. Промислово-фінансові групи.

Тема 3. ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Ключові терміни. Зовнішнє середовище, мікросередовище, макросередовище, сканування зовнішнього середовища, прогнозування зовнішнього середовища.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.

Питання для закріплення матеріалу

1. Поняття мікро- та макросередовища.
2. Характеристика факторів мікросередовища.
3. Характеристика факторів макросередовища.
4. Елементи соціального середовища.
5. Елементи природного середовища.
6. Характеристика маркетингу на вході та на виході.
7. Характеристика елементів ресурсо-витрат і ресурсо-результатів.
8. Характеристика елементів «економіка підприємства».

Тема 4. СТРУКТУРА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Ключові терміни. Структура підприємства, предметна, подетальна та технологічна спеціалізації, виробнича структура, інфраструктура, система управління, методи управління, зв'язки елементів в системі управління, система державного управління.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на основі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.

Питання для закріплення матеріалу

1. Структура підприємства та її класифікація.

2. Характеристика виробничої структури підприємства.
3. Сутність і функції управління підприємством.
4. Методи управління підприємством.
5. Організаційна структура управління підприємством та її класифікація.

Тема 5. РИНОК І ПРОДУКЦІЯ

Ключові терміни. Ринок, ринок споживачів, ринок виробників, продукція, номенклатура, асортимент, товарна продукція, валова продукція, валовий оборот, внутрізаводський оборот, чиста продукція, реалізована продукція, коефіцієнт товарності, незавершене виробництво.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.

Питання для закріплення матеріалу

1. Поняття ринку та функції ринку.
2. Типи ринків.
3. Інфраструктура ринку.
4. Основні принципи у поведінці суб'єктів господарювання на ринку на ринку.
5. Принципи соціальної ринкової економіки.
6. Загальна характеристика продукції, вимірники обсягу продукції.
7. Якість продукції та її показники.
8. Управління якістю продукції.
9. Методи оцінки якості продукції.

Тема 6. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ключові терміни. Принципи планування, бюджет, перспективне планування, довгострокове планування, методи планування, прогнозування, місія підприємства. стратегічні цілі підприємства, види стратегії, стратегічні альтернативи.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.

Питання для закріплення матеріалу

1. Планування діяльності підприємства як функція управління.
2. Види і методи планування діяльності підприємства.
3. Етапи планування.
4. Стратегічне планування діяльності підприємства.
5. Оперативно-тактичне планування діяльності підприємства.
6. Сутність та методи прогнозування діяльності підприємства.

Тема 7. ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВА, ПРОДУКТИВНІСТЬ І ОПЛАТА ПРАЦІ

Ключові терміни. Трудові ресурси, трудовий колектив, кадри, персонал, виробничий персонал, чисельність, середньооблікова чисельність, продуктивність праці, виробіток, трудомісткість, фактори підвищення продуктивності праці, оплата праці, заробітна плата, тарифна система оплати праці, форми оплати праці.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на основі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.
3. Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Питання для закріплення матеріалу

1. Які необхідно врахувати фактори зовнішнього середовища при визначенні чисельності?
2. Як визначається загальна чисельність промислово-виробничого персоналу?
3. Як визначити чисельність обслуговуючого персоналу?
4. Як визначити чисельність допоміжних працівників?
5. Як визначити чисельність службовців, спеціалістів та керівників?
6. Як складається баланс робочого часу одного середньо-спискового робітника?
7. Дайте визначення поняття «продуктивність праці».
8. Охарактеризуйте поняття «продуктивність індивідуальної праці» та «продуктивність суспільної праці».
9. Які Ви знаєте методи вимірювання та показники продуктивності праці?
10. Дайте визначення поняттю «виробіток». Визначте його показники.
11. Дайте визначення поняття «трудомісткість». Які ви знаєте види трудомісткості? Охарактеризуйте їх.
12. Охарактеризуйте фактори підвищення продуктивності праці.
13. Загальна характеристика заробітної плати.
14. Сутність тарифної системи оплати праці.
15. Охарактеризуйте основні елементи тарифної системи оплати праці.
16. Які основні форми оплати праці Ви знаєте?
17. Охарактеризуйте погодинну форму оплати праці.

18. Які системи відрядної форми оплати праці Ви можете назвати?
19. Охарактеризуйте склад основної і додаткової заробітної плати.
20. Напрями реформування системи оплати праці на сучасному етапі.

Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Приклад 1. Квартальна програма виробничої ділянки – 620 комплектів деталей. Час на обробку одного комплекту: з токарних робіт – 8,2 год., з фрезерних – 7,1 год., норми виробітку, що плануються на токарні роботи – 110 %, на фрезерні – 115 %. У кварталі 70 робочих днів, тривалість зміни – 8 годин. Визначити чисельність робітників.

Приклад 2 Баланс робочого часу на одного робітника за рік

№ п/п	Назва елементів робочого часу	Дні	Години
1	Календарний фонд часу	365	
2	Святкові та вихідні дні	111	
3	Номінальний фонд часу	254	
4	Невикористаний фонд часу (в днях)	28,3	
4.1	Відпустка	15	
4.2	Відпустка у зв'язку з пологами	0,2	
4.3	Відпустка студентам (учням)	0,6	
4.4	Невиходи у зв'язку з хворобою	10,1	
4.5	Виконання держобов'язків	2,4	
5	Корисний фонд часу робітника	225,7	
6	Витрати часу протягом робочого дня		0,3
6.1	Скорочений робочий день підлітка		0,2
6.2	Перерви матерям, що годують		0,1

Визначити ефективний фонд часу одного робітника.

Приклад 3. Виріток на одного працюючого в минулому році складав 5 000 грн. Обсяг виробництва за планом на рік – 16 млн грн. За рахунок підвищення технічного рівня виробництва звільняється – 300 осіб. Внаслідок удосконалення управління і організації виробництва звільняється – 60 осіб.

Зміни обсягу і структури виробництва потребують додаткової чисельності у кількості – 130 осіб. Визначити зростання продуктивності праці у плановому році.

Приклад 4. Підприємство виготовляє вироби з пластмаси способом лиття. Річний обсяг виробництва виробів – 900 тис. од., а трудомісткість виробу – 0,35 н-год Тривалість робочої зміни – 8 год. (при однозмінному режимі роботи). Внутрішньо-змінні витрати часу з вини робітників – 1,5 %, регламентоване невикористання обладнання – 3 %. Процент виконання норм виробітку – 105 %. Кількість робочих днів у році – 223. Визначити необхідну чисельність робітників відрядників.

Приклад 5. Визначити заробітну плату токаря при відрядно-преміальній оплаті праці, якщо робітник за місяць зробив 270 деталей за нормою часу на одну деталь 30 хв. за другим розрядом і 285 деталей за нормою часу на одну деталь 15 хв. за третім розрядом. Годинна тарифна ставка робітника II розряду становить 4,95 грн, III розряду – 5,75 грн. Премія виплачується в розмірі 42 %.

Тема 8. КАПІТАЛ

Ключові терміни. Нематеріальні ресурси, інтелектуальна власність, основні засоби, основні виробничі фонди, активна та пасивна частини основних фондів, первісна вартість, залишкова вартість, моральний та фізичний знос, норма амортизації, відтворення основних засобів, модернізація, фондівіддача, рентабельність основних фондів.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.
3. Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Питання для закріплення матеріалу

1. Поняття та види нематеріальних ресурсів.
2. Поняття та характеристика об'єктів інтелектуальної власності.
3. Склад і класифікація нематеріальних активів.
4. Оцінка нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів.
5. Охарактеризуйте структуру оборотних фондів.
6. Які фактори впливають на структуру оборотних фондів?
7. Охарактеризуйте склад і структуру оборотних засобів.
8. Нормовані і ненормовані оборотні засоби.
9. Охарактеризуйте оборотність оборотних засобів.
10. Назвіть показники оборотності оборотних засобів.

Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Приклад 1. Підприємство у звітному році придбало ліцензію на використання «ноу-хау» з виробництва нової продукції. Вартість ліцензії має складати 20 % від обсягу реалізації виробу. Обсяг реалізації планується у розмірі 520 тис. грн. Розрахуйте вартість ліцензії на виробництво виробу.

Приклад 2. Підприємство має на балансі вартість придбаної ліцензії на виробництво виробу на суму 15 тис. грн. За угодою між ліцензіаром і ліцензіатом, підприємство має сплачувати роялті у розмірі 1100 грн протягом п'яти років. Розрахуйте ринкову вартість ліцензії.

Приклад 3. Початкова вартість токарного верстата – 750 тис. грн. Строк експлуатації – 10 років. Визначити залишкову вартість верстата, якщо він пропрацював 6 років.

Приклад 4. Визначити середньорічну вартість основних фондів за рік, якщо на початку року їх вартість становила 274 млн грн, у квітні було введено в експлуатацію 8 токарних верстатів вартістю 800 тис. грн кожен, а з 1 жовтня виведено з експлуатації основних фондів на суму 100 млн грн.

Приклад 5. Підприємство може застосувати прискорену амортизацію основних фондів групи 3, зокрема трьох нових токарних верстатів. Визначте, яким саме методом краще скористатись при нарахуванні амортизації, якщо початкова вартість верстата 100 тис. грн, а нормативний строк служби – 5 років.

Приклад 6. На підприємстві працює 1300 осіб. Один робітник виготовляє за рік продукції на суму 2429 тис. грн. Вартість основних фондів підприємства становить 1828 млн грн. Розрахувати показник фондівіддачі і фондомісткості.

Приклад 7. У цеху 100 верстатів та двозмінний режим роботи (25 робочих днів та семигодинна їх тривалість). Було відпрацьовано 28500 верстато-годин. Визначити коефіцієнт змінності роботи обладнання.

Приклад 8. Річний план реалізації продукції на підприємстві становить 28 млн грн. Середньомісячна сума оборотних засобів запланована у сумі 7 млн грн. Внаслідок переводу цехів на нові технології тривалість одного обороту скоротилась на 10 днів. Визначити планову і фактичну тривалість одного обороту, плановий і фактичний коефіцієнт оборотності та кількість вивільнених оборотних коштів внаслідок прискорення їх оборотності.

Тема 9. ІНВЕСТИЦІЇ

Ключові терміни. Внутрішня норма дохідності інвестицій, інвестицій, інвестиційна діяльність, індекс рентабельності інвестицій, прямі інвестиції, реальні інвестиції, термін окупності інвестицій, фінансові інвестиції, чистий приведений дохід.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.
3. Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Питання для закріплення матеріалу

1. Сутність інвестицій підприємства та їх класифікація.
2. Методи визначення необхідного обсягу капітальних вкладень.
3. Оцінка економічної ефективності інвестицій та інвестиційних проектів.
4. Сучасні тенденції залучення і використання фінансових інвестицій в Україні.

Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Приклад 1. Визначити умовно-річну економію, економію до кінця року, строк окупності додаткових капітальних витрат на автоматизацію цеху, якщо собівартість одиниці виробу до впровадження автоматизації 150 грн, після впровадження автоматизації вона знизилась на 20 %. Річний випуск виробів у цеху – 150000 од. Автоматизація впроваджена з 1.06. Витрати на впровадження автоматизації становлять 13500 млн грн.

Приклад 2 Визначити абсолютну (загальну) економічну ефективність капітальних вкладень на підприємстві, яке будується, виходячи із деяких даних: річний випуск продукції за планом в оптових цінах підприємства – 510 тис. грн, за собівартістю – 480 тис. грн, кошторисна вартість виробництва (капітальні витрати) – 120 тис. грн.

Тема 10. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Ключові терміни. Традиційні процеси і явища, інноваційні процеси і явища, науково-технічний прогрес (НТП), науково-технічна революція (НТР), інновація, інноваційний потенціал, технологічні інновації, моніторинг інноваційної діяльності

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.

Питання для закріплення матеріалу 1. Інноваційні процеси як сукупність безперервно виникаючих у часі і просторі прогресивних, якісно нових змін. 2. Науково-технічний прогрес та його вплив на інтенсифікацію виробництва. 3. Суспільні форми організації виробництва. 4. Оцінка ефективності технічних нововведень.

Тема 11. ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНА БАЗА І ВИРОБНИЧА ПОТУЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Ключові терміни. Техніко-технологічна база, виробничий цикл, розподіл праці, виробниче устаткування, технічний розвиток, модернізація, технічне озброєння, реконструкція, розширення, лізинг, виробнича потужність, коефіцієнт використання потужності.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.
3. Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Питання для закріплення матеріалу

1. Що мають на увазі під виробничою потужністю підприємства?
2. Класифікація потужності.
3. Назвіть види виробничої потужності підприємства.

4. Структура техніко-технологічної бази.
5. Як розраховується вихідна потужність підприємства.
6. З якою метою створюються резервна потужність?
7. Основні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства.
8. Як розрахувати середньорічну потужність підприємства?
9. Як розраховується коефіцієнт використання виробничої потужності підприємства?
10. Які фактори впливають на величину виробничої потужності підприємства?
11. Принципи розрахунку виробничої потужності.
12. Резерви підвищення ефективності використання виробничої потужності.

Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Приклад 1 Визначити виробничу потужність механічного цеху, якщо відомо, що у кварталі 65 робочих днів. На токарних верстатах слід обробити 5000 деталей «А», норма часу – 0,75 год./од., 6 250 деталей «Б», норма часу 1,4 год/од. Перевиконання норм планується на 25 %, втрати часу на ремонт 6 %. У цеху 10 токарних верстатів. Тривалість зміни – 8,2 год. Цех працює у дві зміни.

Приклад 2 Визначити річну виробничу потужність механічної дільниці, на якій ведучим обладнанням є токарні верстати. Дільниця працює 253 робочі дні у дві зміни по 8,2 год. Обробка деталей здійснюється на 12 верстатах. Трудомісткість обробки однієї деталі 6 хв. Коефіцієнт виконання норм – 1,15. Втрати часу на ремонт обладнання – 2 %.

Приклад 3 Визначити виробничу потужність пекарні (3 печі) та її виробничу програму, якщо середня тривалість випікання хлібобулочних виробів вагою 1 кг становить 40 хв., тривалість зміни – 8 год., режим роботи двозмінний. Номінальний фонд робочого часу – 300 днів/рік, а втрати робочого часу 10 %. Виробнича потужність пекарні визначається потужністю печей та дорівнює 0,85.

Тема 12. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Ключові терміни. Виробнича процес, диверсифікація, інфраструктура підприємства, конверсія, концентрація, кооперування, масове виробництво, одиничне виробництво, організація виробництва, серійне виробництво, спеціалізація, конкурентоспроможність продукції, якість продукції, економічний механізм управління якістю, міжнародні стандарти.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.
3. Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Питання для закріплення матеріалу

1. Характеристика, структура і принципи організації виробничих процесів.
2. Організаційні типи виробництва.
3. Методи організації виробництва.
4. Виробничий цикл, його складові.
5. Виробнича та соціальна інфраструктура підприємства.
6. Дайте визначення конкурентоспроможності продукції.
7. Оцінка та способи забезпечення конкурентоспроможності продукції.
8. Система показників оцінки рівня конкурентоспроможності продукції.
9. Фактори впливу на конкурентоспроможність продукції.
10. Фактори впливу на якість продукції.
11. Методи оцінки якості продукції.

Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Приклад 1. Визначити такт лінії, розрахувати необхідне число робочих місць і коефіцієнт їх використання, швидкість конвеєра, довжину, якщо змінна програма лінії – 250 вузлів, крок конвеєра – 1 м, регламентована перерва для відпочинку – 40 хв. Робота проводиться у дві зміни, тривалість зміни 492 хв. Технологічний процес обробки наводиться в таблиці:

№ операції	1	2	3	4	5
Норма часу, хв..	5,9	2	6	1,8	1,2

Тема 13. ВИТРАТИ НА ВИРОБНИЦТВО ТА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ

Ключові терміни. Витрати на виробництво та реалізацію продукції, витрати підприємства, собівартість продукції, економічні витрати, виробнича собівартість, прями витрати, постійні та змінні витрати, калькуляція собівартості продукції, класифікація витрат.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.
3. Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Питання для закріплення матеріалу

1. Поняття витрати, їх класифікація.
2. Собівартість продукції, склад окремих елементів витрат, що входять до виробничої собівартості.
3. Дайте визначення економічної категорії «витрати».

4. За якими ознаками проводять класифікацію витрат підприємства.
5. Економічна сутність собівартості продукції.
6. Фактори впливу собівартості продукції.
7. Наведіть класифікацію витрат, які формують собівартість продукції за економічними елементами.
8. Наведіть класифікацію витрат, які формують собівартість продукції за статтями калькуляції.
9. Наведіть алгоритм визначення критичного обсягу виробництва продукції.
10. Методи визначення собівартості продукції.

Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Приклад 1 Визначити цехову, виробничу і повну собівартість продукції, виготовленої в січні, за таких даних: вартість витраченої сировини – 20 тис. грн; заробітна плата основних робітників – 1 тис. грн; нарахування на заробітну плату основних робітників – 0,375 тис. грн; витрати на утримання обладнання цехів підприємства – 1,8 тис. грн; амортизація будівлі виробничого корпусу – 2,7 тис. грн; витрати на оренду приміщення офісу – 1,9 тис. грн; заробітна плата адміністративно-управлінського персоналу – 1,1 тис. грн; нарахування на заробітну плату адміністративно-управлінського персоналу – 0,41 тис. грн; витрати, пов'язані з дослідженням ринку – 1,5 тис. грн; витрати на оплату енергії, спожитою підприємством під час виготовлення продукції – 1,75 тис. грн.

Приклад 2 Підприємство виготовляє три види продукції в таких обсягах: А — 100 тис. од., Б — 80 тис. од., В — 110 тис. од. Собівартість виготовлення одиниці продукції А — 40 грн, Б — 58 грн, В — 46 грн. Обчислити річну собівартість товарної продукції підприємства.

Приклад 3 У звітному році собівартість товарної продукції склала 450,2 тис. грн, витрати на 1 грн товарної продукції – 2,89 грн. У плановому році витрати на 1 грн товарної продукції встановлені в розмірі 2,38 грн. Обсяг

виробництва збільшиться на 8 %. Визначте собівартість товарної продукції планового року.

Приклад 4 Обсяг товарної продукції в минулому році становив 12400 тис. грн. Частка витрат на виробництво в одній гривні товарної продукції – 0,9 грн. У плановому році передбачається збільшити обсяг виробництва на 12 % за рахунок впровадження нової техніки. При цьому буде досягнуто економію в розмірі 130 тис. грн. Умовно-постійні витрати в минулому році становили 3000 тис. грн, а у зв'язку зі збільшенням обсягу виробництва вони збільшаться на 5 %. Виявити вплив факторів на собівартість товарної продукції і зміну рівня витрат на виробництво 1 грн товарної продукції.

Тема 14. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ключові терміни. Дохідність, дохід, прибуток, прибуток від реалізації продукції, прибуток від операційної діяльності, прибуток від звичайної діяльності, чистий прибуток, рентабельність підприємства, беззбитковість, критичний обсяг.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.
3. Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Питання для закріплення матеріалу

1. Економічна сутність доходів підприємства.
2. Економічна сутність прибутку підприємства та його види.

3. Чи аналогічні поняття «ефективність», «прибутковість» та «дохідність»?

4. Розкрийте вплив державної політики оподаткування на прибутковість діяльності підприємств України.

5. Охарактеризуйте фактори, які впливають на формування прибутку підприємства.

6. Наведіть динаміку рівня прибутковості підприємств різних галузей економіки України.

7. Визначте основні шляхи підвищення прибутковості підприємства в ринкових умовах.

8. Розкрийте економічний зміст рентабельності підприємства.

9. Наведіть види рентабельності підприємства та розкрийте їх економічний зміст.

10. Охарактеризуйте динаміку та шляхи підвищення рентабельності підприємства.

Завдання щодо перевірки вмінь та навичок студентів

Приклад. Розрахувати показники рентабельності фірми за даними таблиці:

Асортимент	Річний обсяг реалізації, т	Повна собівартість, * грн	Відпускна ціна,*грн	Вага виробу, кг
Вибір А	70	20,63	20,75	0,9
Вибір Б	62	20,49	20,55	1,0
Вибір В	35	10,53	10,50	0,5
Вибір Г	10	10,23	10,30	0,2

* ціни умовні.

Середньорічна вартість основних виробничих фондів – 145 тис. грн і нормованих оборотних засобів – 20,5 тис. грн.

Тема 15. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ: СУЧАСНІ МОДЕЛІ, ТРАНСФОРМАЦІЯ І РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ

Ключові терміни. Життєвий цикл, еволюційна модель, трансформація, моделі трансформації, реструктуризація, концепція реструктуризації, бізнес-план, ефективність реструктуризації, потенційна прибутковість, санація, механізм санації, моделі санації, бізнес-план санації.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.

Питання для закріплення матеріалу

1. У чому суть моделі життєвого циклу організації А. Адізеса і моделі еволюційного розвитку організації Л. Грейнера?
2. Спробуйте визначити, на якій стадії розвитку (по Адізесу і Грейнеру) знаходиться Ваш ВУЗ, організація, в якій працюєте Ви, Ваші батьки або друзі.
3. Поясніть суть процесу організаційного навчання з погляду описаних підходів.
4. Визначите, до якого типу організацій, що навчаються, належить Ваш вуз, організація, в якій працюєте Ви, Ваші батьки або друзі.
5. Характеристика процесу реструктуризації підприємства та його мета.
6. Трансформація та її моделі.
7. Основні форми та види реструктуризації.
8. Варіанти проведення реструктуризації.
9. Сутність та механізм санації.
10. Техніко-економічне обґрунтування санації.

Тема 16. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

Ключові терміни. Економічна безпека, об'єкт і суб'єкт економічної безпеки, ризик, функціональні складові економічної безпеки, рівень економічної безпеки, карта аналізу економічної безпеки, служба безпеки, функції служби безпеки.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

План

1. Усне опитування на підставі лекційного матеріалу і додатково вивченої літератури.
2. Тестові завдання з пройденого навчального матеріалу.

Питання для закріплення матеріалу

1. Економічна безпека підприємства та її призначення.
2. Характеристика основних складових економічної безпеки.
3. Система показників оцінки рівня основних складових економічної безпеки підприємства.
4. Підрозділи, що забезпечують економічну безпеку підприємства.
5. Основні напрями організації економічної безпеки підприємства за основними складовими.